

Ikäinstituutti

Nostoja ja kehittämissideoita Laukaan Voimaa vanhuuteen - mentorointiohjelman alkukartoituksesta 2022

Saila Hänninen, Laukaan mentori, Ikäinstituutti

Laukaa valittiin mukaan Voimaa vanhuuteen -mentorointiohjelman keväällä 2022

TAVOITTEENA ON:

Terveysliikunnan hyvien toimintatapojen käyttöönotto ja soveltaminen järjestöjen, julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyönä kunnissa.

- Toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen
- Iäkkäille entistä tasa-arvoisemmat liikkumismahdollisuudet
- Osallisuuden lisääntyminen

KOHDERYHMÄ:

Kotona asuvat, toimintakyvyltään heikentyneet ikääntyneet (75+), joilla on

- Liikkumisvaikeuksia
- Alkavia muistiongelmia
- Alakuloa tai yksinäisyyden kokemusta
- Riskejä lisäävä elämäntilanne

Voimaa vanhuuteen -ohjelman hyvät toimintatavat

Tehoharjoittelu kuntosalilla

Liikkumiskyvyn testaus

Vertaisohjatut jumpparyhmät

Etäohjattu jumppa

Ikäihmisten liikuntaraati

Liikuntaneuvonta

Ulkoiluystävät, kimppekävelyt

lääkäiden terveysliikunta Laukaan strategisisissa asiakirjoissa

- lääkäiden liikunta on kirjattu kunnan hyvinvointisuunnitelmaan
- Suunnitteilla sisällyttää se tulevaan Vapaa-aikapalveluiden strategiaan

*”lääkäiden terveysliikunta ja liikkumisen edistäminen tulisia saada myös tuleviin asiakirjoihin.
(Kaupunkistrategia 2022-2025, hyvinvointikertomus ja -suunnitelmat)”*

lääkäiden liikuntatoiminnassa mukana olevat järjestöt, yhdistykset ja muut toimijat

Taho	Liikunta-ryhmät	Ulkoilu	Tiedottaminen	Tapah-tumat	Koulutus
Laukaan Eläkkeensaajat ry	X	X			
Lievestuoreen Eläkkeensaajat ry	X	X			
Liepeen Hoiva ry	X	x			

Kunnan on tehtävä yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021,6 § ja 7 §)

Laukaa tukee järjestöjä liikuntatoiminnan järjestämisessä

- Toiminta-avustukset
- Edulliset tai maksuttomat tilat
- Neuvonta ja tuki
- Liikuntavälineiden hankinta tai lainaaminen
- Tiedottaminen

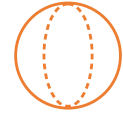

- Kunta järjestää yhteisiä tapaamisia, missä voidaan keskustella ajankohtaisista asioista

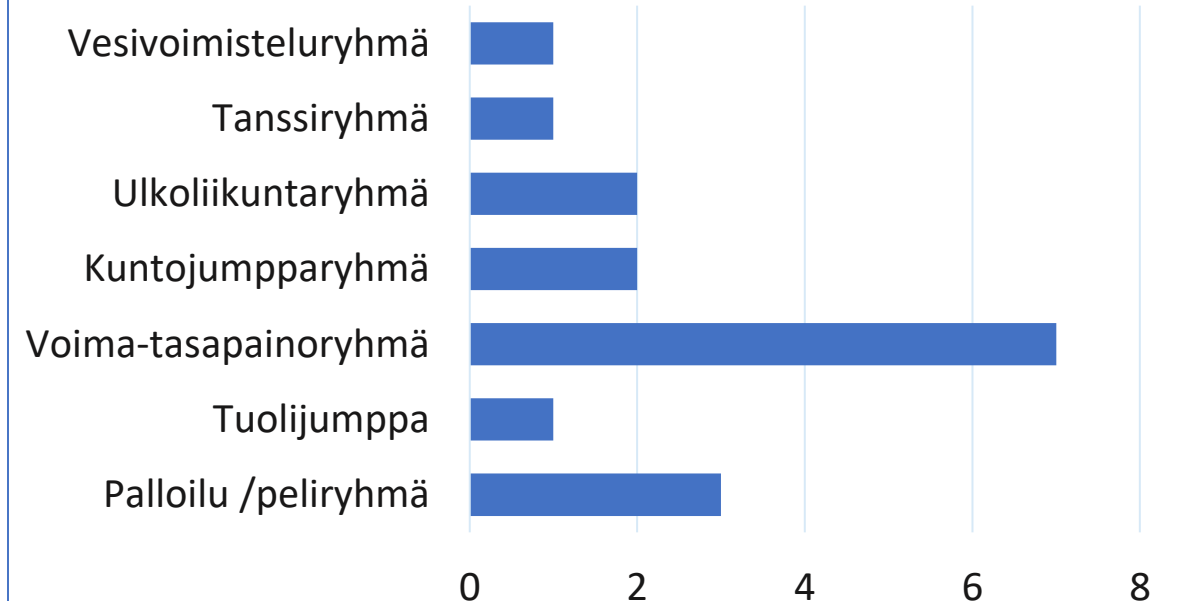
Sekä kunnan että hyvinvointialueen on edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Liikuntaryhmät

- Toimintakyvyltään heikentymässä olevien ikäihmisten liikuntaryhmiä ilmoitti järjestävänsä kunnan vapaa-aikapalvelut, Liepeen Hoiva ry, sekä Laukaan ja Lievestuoreen Eläkkeensaajat.
- Ryhmiä oli 17 ja osallistujia yhteensä 528, joista naisia oli 371 (70%) ja miehiä 157 (30%)
- Kunnan ryhmiä ohjasi ammattilainen ja järjestön vertaisohjaaja tai ammattilainen
- Liikkumiskykytestejä tai henkilökohtaisia harjoitusohjelmia ei tehty, ravitsemustietoa annettiin neljässä ryhmässä ja asiakaspalautetta kerättiin yhdeksässä ryhmässä.
- Ryhmiin ei ollut kuljetusmahdollisuutta

Liikuntatoiminta 2021

Ulkoilu ja liikuntapaikat

- Kunnassa on ulkoiluystävätoimintaa, jota koordinoi vapaa-aikapalvelut yhdessä sosiaali- ja terveystoimen kanssa.
  - Aktiivisia ulkoiluystäviä oli 14, jotka ulkoilivat 14 ikäihmisen kanssa.
  - Myös Eloisaa!- toiminnan kautta on koulutettu ulkoiluystäviä (6 kpl), jotka ulkoilivat ikäihmisten (15 kpl) kanssa Palvelutalo Männikössä ja Liisan Antin pirtissä Lievestuoreella.
- Kunnassa järjestetään ulkoiluryhmiä ja kimppalenkkejä.
- Laukaa on osallistunut Vie vanhus ulos – kampanjaan.

Liikuntapaikat

Kunnassa on

- esteetön kävelyreitti
- lähiliikuntapaikka
- kuntoportaat
- seniorikuntosali
- uima-allas

Liikuntaneuvonta

- Laukaassa on tarjolla vapaa-aikapalveluiden toteuttamaa liikuntaneuvontaa
- Neuvontaan ohjaudutaan ammattilaisen ohjaamana sekä esitteiden ja ilmoitusten perusteella
- Liikuntaneuvonta on 6 kuukauden prosessi, joka sisältää 6-7 tapaamista. Tapaamisessa tehdään yhdessä suunnitelma liikunnan lisäämiseksi. Mittareina alku- ja loppuhaastattelut.
- Vuonna 2021 liikuntaneuvonnassa kävi 65 ikääntynyttä (45 naista, 20 miestä)

[Liikuntaneuvonta yhdyspinnoilla – ohjeistus sote-uudistuksen valmisteluun ja toimenpanoon. \(OKM\)](#)

[Liikuntaneuvonnan valtakunnalliset suositukset](#)

Yhteistyö ja viestintä

	Ei	Kyllä
Päättäjätapaamiset	X	
Kunnan Voimaa vanhuuteen -esite		X
Kunnan verkkosivujen Voimaa vanhuuteen -sivut	X	
Kunnan tiedotuslehti	X	
Sähköpostilistat		X
Yhteistyöjärjestöjen viestintäkanavat (mm. verkkosivut, jäsenposti)		X
Kunnan somekanavat (esim. Facebook, Twitter ja Instagram)		X
Liikuntakalenteri	X	
Liikuntaraati	X	

Kuntaan on perustettu Voimaa vanhuuteen - yhteistyöryhmä

Kehittämisehdotuksia

Laukaan omat tavoitteet

- Yhdistää eri toimijat tiiviimmäksi verkostoksi poikkisektorisen työryhmän avulla
- Yhteistyön lisääminen seututerveyskeskuksen kanssa
- Laajentaa osaamista eri ammattihenkilöiden välillä
- Lisätä ikääntyvien omaa tietämystä palveluista sekä ymmärrystä ikääntymiseen liittyvien muutoksista
- Liikuntaneuvontaan ohjautumisen ja kirjaamisen kehittäminen
- Ryhmäliikuntaan osallistumisen kynnyksen madaltaminen sekä tasoryhmien luominen
  - vertaisohjattujen ryhmien lisääminen
  - ulkoiluystävällisyyden kehittäminen
- Tuoda ikäihmisten liikunta- ja hyvinvointiasiat näkyväksi kunnassa ja saada juurrutettua valtakunnalliset ikäihmisten liikunnan toimintamallit ja poikkisektorinen yhteistyö osaksi pysyvää toimintaa
- Verkostoitua muiden kuntien kanssa

Kehittämisehdotuksia

Laukaassa on perustettu yhteistyöryhmä, mikä antaa hyvät lähtökohdat ikäihmisten liikunnan kehittämiseksi.

- Järjestöjä on toiminnassa mukana muutamia.
  - Järjestöfoorumissa voisi ideoida uutta toimintaa ja yhteistyötä.
  - Lisää osaamista järjestöihin saisi kouluttamalla vapaaehtoisia ryhmien ohjaajiksi. Kunnan ammattilaisten kannattaa hyödyntää Ikäinstituutin ilmainen kouluttajakoulutus ja saada paikkakunnalle laajempi kouluttajaverkosto sekä sitä kautta osaavia liikunnan vertais- ja vapaaehtoistoimijoita.

➔ Toimiva vapaaehtoistoimijoiden ja vertaisohjaajien verkosto edellyttää vahvaa ja tiivistä koordinoitua sekä resurssointia sen toteuttamiseen.

Kunnassa ei ole kuultu ikääntyneitä

- Ikäihmisten ja järjestötoimijoiden osallisuuteen liikuntatoiminnan kehittämisessä kannattaa panostaa. Hyvä ja toimiva tapa on liikuntaraati.

Liikuntaryhmien sisältöä voisi vielä kehittää

- Testausta ja henkilökohtaisten harjoitusohjelmien tekoa sekä tietoa [ravitsemuksesta](#) harjoittelun tukena kannattaa lisätä. Ravitsemustiedosta lisää esim. Gerontologinen ravitseminen ry www.gery.fi

Kehittämisehdotuksia

Ulkoiluapua ja ulkoliikuntaryhmiä oli jonkin verran tarjolla

- Yhteistä koordinointia, uusien ulkoiluystävien kouluttamista ja toiminnasta tiedottamista kannattaa kehittää, jotta ulkoiluapua tarvitsevat pääsevät toiminnan piiriin.
- Ohjattuja ulkoiluryhmiä lähelle ikäihmisten asuinpaikkaa olisi tärkeää lisätä, sillä ulkoilun terveysvaikutukset ovat kiistattomat.

Kunnassa oli liikuntaneuvontaa

- Jos kuntaan ei ole vielä tehty yhteistä eri sektoreiden välistä liikuntaneuvonnan palveluketjun kuvausta, kannattaa se suunnitella yhdessä eri toimijoiden kanssa (liikunta-sote-järjestöt).

Kunnan liikuntatoiminnasta tiedottamisesta vastasi jokainen sektori erikseen.

- Liikuntakalenteri, johon on koottu eri tahojen järjestämä ikäihmisten liikuntatoiminta yhteystietoineen ja ryhmäkuvauksineen, helpottaa liikunnan puheeksi ottamista ja liikuntatoimintaan ohjaamista.

Voima- tasapainoharjoittelu on tärkein yksittäinen keino ehkäistä kaatumisia

- **Monipuolinen liikuntaharjoittelu vähentää kaatumisten määrää 34 %.** (tasapaino-, toiminnallinen- ja voimaharjoittelu)
Sherrington ym. Cochrane Database of Systematic Reviews 2019
- **Puolet iäkkäiden kaatumismurtumista on ehkäistävissä voima- ja tasapainoharjoittelulla.**
Sherrington ym. Cochrane Database of Systematic Reviews 2019
- **Yhden lonkkamurtuman hinta on noin 30 000 € (30 258 €).**
Terveystemme.fi (THL). PERFECT-hankkeen tuloksia: Lonkkamurtumapotilaiden 365 päivän hoitokustannukset Suomessa 2011–2013, vakioitu (eur/potilas)

Lihassoima heikkenee kiihtyvällä vauhdilla keski-ikästä alkaen.

Lähde: Beenakker ym. 2010.

Muista tankata voimaa ja tasapainoa.

Nouse tuoilta ylös
10–15 kertaa.
Toista sarja.

Seiso yhdellä jalalla 15 sekuntia.
Tee sama toisella jalalla.
Toista sarja.

IKILIIKKUJA

Lisää harjoitteluvinkkejä voitas.fi

Koulutuksella lisää osaamista ja liikuntaa

KOULUTTAJAKOULUTUKSET

Voitas-kouluttajakoulutus, iäkkäiden voima- ja tasapainoharjoittelu

Espoo [15.11.-16.11.2022, Ohjelma](#)

Oulu [21.03-22.03.2023 Ohjelma](#)

Tampere [25.04-26.04.2023 Ohjelma](#)

Ulkoiluystäväksi iäkkäälle E-koulutus

[10.11., 17.11. ja 24.11.2022 Ohjelma](#)

[24.01-07.02.2023 Ohjelma](#)

[18.04-03.05.2023 Ohjelma](#)

Kunnon Hoitaja -kouluttajakoulutus hybridikoulutus

Helsinki [27.10. -23.11.2022 Ohjelma](#)

Tampere [08.03-18.04.2023 Ohjelma](#)

Voimaa etäjumpasta E-kouluttajakoulutus

[07.02.2023 Ohjelma](#)

TaloTsemppari-verkkokouluttajakoulutus

[02.03-16.03.2023 Ohjelma](#)

KOULUTUKSIA AMMATTILAISILLE

Ikäihmisten liikunta ja ravitsemus, E-koulutus suoritus omaan tahtiin verkkoympäristössä

[27.03-24.04.2023 Ohjelma](#)

Liikuntaneuvontaa ikäihmisille

E-koulutus [29.11.2022, Ohjelma](#)

E-koulutus [14.02.2023 Ohjelma](#)

Turku [09.05.2023 Ohjelma](#)

Työkaluja kuntosaliharjoitteluun ja ikäihmisten ohjaamiseen

Tampere [15.02.2023 Ohjelma](#)

Virtaa ja voimaa vedestä, pk-seutu

[12.05.2023 Ohjelma](#)

[Koulutuskalenteri syksy 2022 –kevät 2023](#)

Koulutuksella lisää osaamista ja liikuntaa

SENIORITANSSI- JA JOOGAKOULUTUKSET

Helppoja senioritansseja vuosien varrelta

Jyväskylä [27.-28.10.2022 Ohjelma](#)

Lappeenranta 27.04-28.04.2023 [Ohjelma](#)

Iloa istumatansseista -tukea tuolista

Kuopio [28.10.2022 Ohjelma](#)

Senioritansseja istuen ja seisten E-koulutus

15.02.2023 [Ohjelma](#)

Senioritanssi Startti

Rovaniemi 03.03.2023 [Ohjelma](#)

Senioritanssin ohjaus I –peruskurssi

Helsinki 09.03-10.03.2023 [Ohjelma](#)

Senioritanssin ohjaus II -jatkokurssi

Helsinki 20.04-21.04.2023 [Ohjelma](#)

Lempeää liikuntaa istumajoogan keinoin

Tampere [3.11.2022 Ohjelma](#)

E-koulutus 01.06.2023 [Ohjelma](#)

VIRIKEKOULUTUKSET VERTAISOHJAAJILLE JA VANHUSTYÖNTEKIJÖILLE

Virikkeitä iäkkäiden liikunnanohjaukseen 1

Turku 09.02.2023 [Ohjelma](#)

Virikkeitä iäkkäiden liikunnanohjaukseen 2

Helsinki [1.12.2022, Ohjelma](#)

Oulu 14.03.2023 [Ohjelma](#)

Virikkeitä iäkkäiden kuntosali- ja kotiharjoitteluun,

Hämeenlinna [14.12.2022, Ohjelma](#)

Lappeenranta 18.04.2023 [Ohjelma](#)

Virikkeitä iäkkäiden ulkoliikuntaan

Helsinki 16.05.2023 [Ohjelma](#)

[Koulutuskalenteri syksy 2022 –kevät 2023](#)

Laukaan yhteistyöryhmä

Katriina Hankilanoja

eritysryhmien liikunnanohjaaja
katriina.hankilanoja@laukaa.fi

Aila Blomberg

Laukaan Eläkkeensaajat ry
blomberg.aila@gmail.com

Eeva Vuorimies

Suomen punainen risti Laukaan osasto
eeva.vuorimies@gmail.com

Maarit Engelberg

Vanhuspalvelujen esihenkilö
maarit.engelberg@laukaa.fi

Anita Myllymäki

Palvelutalo Männikkö, Eloisaa!-toiminta
anita@palvelutalomannikko.fi

Satu Rautiainen

vs. vapaa-aikajohtaja
satu.rautiainen@laukaa.fi

